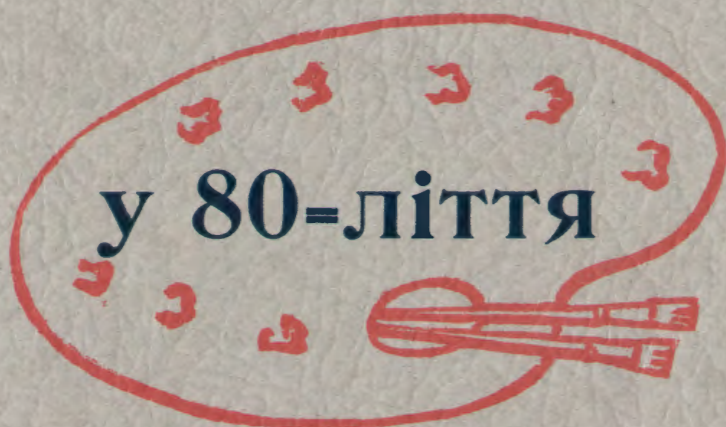

П Е Т Р О М Е Г И К

Р Е Т Р О М Е Н У К

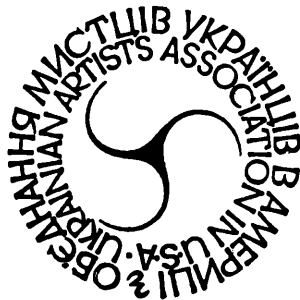
**Ukrainian Artists Association in U.S.A.
and
Jubilee Committee to honor the Artist**

RETROSPECTIVE EXHIBITION OF PAINTINGS

by

PROF. PETRO MEHYK

on the occasion of his 80th Anniversary of birth

Philadelphia, Pa.

November 17th — December 1st, 1979

UKRAINIAN ART STUDIO

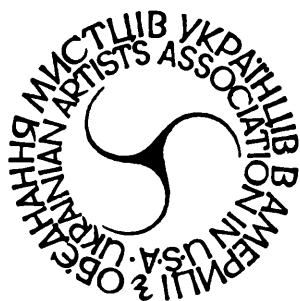
New York, N. Y.

December, 1979

GALLERY OF UKRAINIAN ARTISTS ASSOCIATION IN U.S.A.

Об'єднання Мистців Українців в Америці
та
Ювілейний Комітет для Вшанування Мистця

КАТАЛОГ
РЕТРОСПЕКТИВНОЇ ВИСТАВКИ КАРТИН
ПРОФЕСОРА ПЕТРА МЕГИКА
з нагоди 80-літнього ювілею мистця

Філадельфія, Па.

17 листопада — 1 грудня 1979

ДІМ УКРАЇНСЬКОЇ МИСТЕЦЬКОЇ СТУДІЇ

Нью Йорк, Н. Й.

diasporiana.org.ua

Грудень 1979

ГАЛЕРІЯ ОБ'ЄДНАННЯ МИСТЦІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

Photo — Nestor Studio

Проф. Петро Мегик — фото.

Prof. Petro Mehyk — photo.

П Е Т Р О М Е Г И К У 8 0 - Р І Ч Ч Я

ДУЖЕ трудним завданням є писати про друга, з яким провелося повне активності життя на протязі понад п'ятидесяти років.

Пізнав я Петра Мегика в 1927/28 академічному році, коли то, по вступних іспитах, просто з гімназії я щасливо дістався до Академії Мистецтв у Варшаві.

Він вже тоді був абсолювентом тієї ж Академії, учителював в технічних школах, та був молодшим асистентом-рисівником в Інституті гістології й ембріології медичного факультету варшавського Університету. До Академії він ще приходив для додаткових студій у майстерні проф. Е. Трояновського, в класі монументально-декоративного мистецтва, вивчаючи техніку темпері й архітектуру нутра.

Пам'ятаю, як ми — початківці — з цікавості заглядали до тієї майстерні. Як пристало на майстерню декоративного малярства, стіни робітні були покриті стінописними працями студентів, які — очевидно — були виконані під наглядом і коректою професора. Між тими працями вирізнявся візантійзований ангел з добре вкомпонованим написом кирилицею, який прикував мою особливу увагу. Хтось з тієї майстерні пояснив, що ту працю виконав студент-українець, який називається „Мегік“ (поляки вимовляли це прізвище з-російська). Те, що мене вражало тоді, це спокійна і повна гідності відвага автора того малювала, який у серці чужого середовища тим ангелом маніфестував свою і свого народу духовість. Таким був уже тоді Петро Мегік у вершку своєї молодості, і таким залишився на все своє дальше життя. Я згодом пізнав Мегика особисто. Первісні наші контакти були спорадичні. Ближче пізнання прийшло з бігом дальших літ. Тоді я ще не знав того етапу життя Мегика, який попе-

реджував його варшавський період, що тривав аж до страшного 1944 року. А пізнання того етапу є важним тому, що саме в ньому формувався світогляд і духовна настанова до життя Петра Мегика.

Найкращими хвилинами для розмов на всі теми — включно зі спогадами про те, „як то було“, є спільна мистецька праця, або їзда на довшу віддаль. Обидвох нагод нам не бракувало. В таких випадках Мегік любить говорити і — треба признати — вміє кольоритно й цікаво, часто соковитими термінами описувати випадки, що заходили в його многогранному житті. В тих розповідях я пізнав майже цілий його життєпис.

Від зарання життя ця людина була повна енергійної активності, та завжди цікавилась великим багатством різних проблем. Обсервуючи уважно за процесами життя в чужому довкіллі, його головна увага і справжня журба зосереджувалася на долі рідного середовища, на тому, як збагатити і розгорнути культуру свого народу.

* * *

Петро Мегік народився 24 червня 1899 року на зеленій Буковині. Про рідні околиці і про свої хлоп'ячі роки там пережиті, згадує з любовною ностальгією. Центральною постаттю спогадів є його батько Дам'ян. Був поважною, релігійною людиною, старшим церковним братом і статечним членом громади. Всі його шанували за великі прикмети його чеснот. Не курив тютюну і не пив горілчаних напоїв. І одного й другого не дозволяв нікому робити в своїй хаті.

Коли до села в часі Першої світової війни прийшло московське військо, Дам'ян Мегік домігся від команданта частини заяви

на письмі, що в хаті господаря не вільно курити. У часі тієї війни Петро Мегик розпочав середню освіту, як виселений із прифронтової зони, в місті Сороки над Дністром, а після революції перейшов до Кам'янця Подільського. Матуральні іспити здавав весною 1920 року. Матуральне свідоцтво, на своїм папері вгорі мало Державний Герб України — Тризуб. Мегик часто згадує, що середню освіту зміг закінчити завдяки державній стипендії України, яку він діставав в сумі 2500 гривень у місяць. У Кам'янці він перебув у 1919 році плямистий тиф. Невмолимість подій йшла далі. Вільна Українська Держава перестала існувати. Українську армію роззброєно та інтерновано за дротами таборів новопосталої Польщі. Українці знайшлися на заході: в Польщі, в Німеччині, в Австрії, в Чехословаччині, у Франції. Українська молодь громадно йшла до вищих шкіл цілої Європи здобувати знання і нові кваліфікації. З тою хвилю подався на захід також Петро Мегик.

Він тільки сам знає, якими способами і з якими пригодами добився восени до Варшави без знання польської мови, без засобів до життя, лише з великими надіями, з мрією дістатися до Академії Мистецтв, і на те все мав одну зброю — українське матуральне свідоцтво з державним тризубом в кишені на грудях.

Був це дуже важкий початок еміграції для нашого молодого абсолювента. Чуже, незнане місто, без однієї знайомої душі — страшило труднощами і непривітністю. Якось добився до будинку Академії, що була ціллю його мрій. До останньої війни будинок Академії містився на побережній вулиці недалеко ріки Висли. З оповідань Мегика виходить, що спочатку він обережно тримався тієї околиці, де містилася Академія. З конечности мусів ночувати під котримсь із мостів на Вислі разом із іншими волоцюгами.

Як тільки відкрилися фронтові двері Академії Мегик зголосився до канцелярії зі своїм матуральним свідоцтвом, де тоді урядував головний секретар Академії, старший пан із бородою, Снегурський.

Розмова велася російською мовою. Після формальностей, Мегика допущено до вступного іспиту.

В обставинах, які витворилися тоді, почавши від 1920 р., вступні іспити, зокрема до Академії Мистецтв у Варшаві, були незвичайно трудні. Відносно невеликий будинок Академії обмежував число студентів, яке в ньому могло поміститись. Друга причина — що в'язалася з тим, це велика конкуренція для кожного кандидата. Після визвольних воєн легіонів Пілсудського, після змагань з українською армією в Галичині, та після драматичної оборони перед комуністичною навалою, що скінчилася т. зв. „Цудем над Віслоном“, на фронтах упокоїлося. Молодь новопосталої Польщі, виїшовши з армії, товпою йшла до вищих шкіл, щоб наукою наздогнати втрачений на фронтах час. В університеті, в політехніці, в Академії та інших високих школах багато студентів було в ранзі хорунжого, поручника, чи капітана. Іспити були дуже людні і часто на одне вільне місце припадало десять кандидатів.

Петро Мегик — славити Бога — іспити здав успішно. Але він тоді певно ще не знав, що ректор Академії і сенат професорів з його появою зустрівся з проблемою, для якої попередньо не було прецеденсу. В дискусії виринуло питання, чи вище навчальне заведення так специфічного характеру, як Державна Академія Мистецтв у Варшаві, в якій досі навчалася виключно польська молодь, може прийняти на студії чужинця з матурою, що її видала чужа держава? Остаточного це питання вияснив проф. Кароль Тіхи, який мав також закінчене право. Він розумував, що коли в правних приписах Академії нема виразної заборони приймати чужинця, тоді заряд Академія має право прийняти чужинця на студії і його матуру признати правосильною. З такими то перипетіями Мегик став студентом Академії Мистецтв у Варшаві.

Акліматизація в нових обставинах йшла поволі та з чималими труднощами, які сунулися на голову нашого бідного студента з усіх боків. В одній майстерні знайшлися молоді адепти мистецтва з різних середо-

вищ та життєвих обставин, то ж зжиття вимагало деякого часу. Для чужинця Мегики, та й ще з „п'ятном“ українця, початки були особливо трудні й болючі. На його щастя були там і розумні одиниці, які його обороняли від шовіністичних нападів льокальних „патріотичних героїв“.

Поза Академією життя Мегики також було повне труднощів. Рятуючись від нужди, якимсь способом знайшов нічну працю в одній із друкарень, де заробляв на скромненьке життя та на навчальні матеріали. Мав чималі клопоти з польською мовою, з чого виходили різні — іноді комічні ситуації. Усе те Мегик мусів терпіти.

Своєю чесністю, пильністю та стійкістю характеру поступово здобув собі чимало друзів між товаришами-студентами і призначення й пошану у професорів. Почав опановувати мову, нав'язав контакти з осередками української еміграції у Варшаві, став членом української студентської громади. Пізнав місто, обставини, можливості та труднощі. Морально стало легше. Разом із тим пізнав одну важливу правду, що українець мусить свій фах краще знати, ніж поляк, бо інакше праці не дістане, а як дістане, то на ній довго не вдержиться. Ті причини, як також природна пильність та впорядкованість допомогли Мегикові засвоїти ті матеріали практичного і теоретичного характеру, які постачала програма Академії.

„На протязі перших чотирьох років студіював олійне малярство та склав іспит зо всіх вимаганих програмою теоретичних предметів. 1925 р. склав державний іспит і одержав диплом учителя рисунків для технічних шкіл“. Так пише Мегик про свої студії в життєписній записці.

Того ж 1925 р. матеріальна ситуація значно поправилася. Йому вдалося одержати працю молодшого асистента-рисівника в інституті гістології й ембріології медичного факультету при варшавському Університеті. Праця вимагала 20 годин тижнево, яку можна було виконувати в різних годинах і навіть у свята. Завданням було виконувати рисунки з різних медич-

них препаратів, бачених через мікроскоп. Праця вимагала великої уваги і терпеливості, до чого Мегик дуже добре надавався. Ті рисунки знайшли велике призначення. Їх репродуковано в кольорах у медичних журналах у Польщі, а згодом у закордонних виданнях. У тридцятих роках праця Мегики була відзначена медалею. У згаданих лабораторіях Мегик працював до 1939 року — до вибуху останньої війни.

Вчителювати почав у 1928 році. Вчив у столярсько-будівельній та в метало-здібничій (ювелірній) школах. Викладав технічне креслення і рисунок. Рівнобіжно до зайнять у школах і лабораторіях Мегик закінчив у 1935 році курс міністерства освіти для директорів професійних шкіл. Після тих іспитів він був покликаний до програмової комісії професійного шкільництва при тому ж міністерстві. На тому становищі він працював до 1939 р. В 1938 році він був призначений візитатором професійних шкіл в одній з округ Варшави.

Наладнавши свої господарсько-економічні справи, Петро Мегик вирішив увійти в подружний стан. Одружився з панною Дарією Майковською, яка походила з відомої в Галичині священичої родини. Подружжя постійно жило у Варшаві.

Зайнявши Польщу, німці замкнули всі загальноосвітні школи, від елементарних і до університетів включно. Виняток зробили з професійними школами, з яких мали намір брати кваліфікованих робітників для воєнного промислу. З того приводу Мегик міг працювати в професійних школах аж до весни 1944 р.

Так виглядали справи на фронті боротьби за існування, на якому перед роками у Варшаві був з'явився заляканий і непевний завтрішнього дня Петро Мегик. Та всі ті здобутки насправді були для нього тільки середниками для праці для збагачення культури своєї української збірноти. До тої праці він підходив з типовою йому безпосередністю і простотою. В тому випадку його логіка була поразюче проста: великі справи складаються з малих і від тих малих щоденних праць

треба починати виконання своїх культурних і громадських обов'язків, не чекати на вийняткові, героїчні абстактини, які можуть ніколи не прийти.

Подібно підходить він і до людей. Кожна одиниця на свій лад може бути корисна у праці для важкої спільної цілі. Його глибока віра в слушність справи дає йому чималу силу переконання і якийсь особистий магнетизм, яким вміє заохочувати до праці своє довкілля.

В його натурі є гарячий темперамент буювинця, який іноді спалахує і тоді чимало нецензурних термінів експлодує таким факсверком, що уха треба затуляти. Але одночасно під поверхнею тієї вибуховості криється велика сила терпеливості, яка дозволяє йому видержати справжні тортури, коли того вимагає важна справа. Є добрим знавцем людських характерів, їх позитивів і негативів. Вміє вибачати помилки з вирозумінням, яке рідко можна в нашій громаді зустрінути.

Одначе — при всіх тих прикметах в його пам'яті є негаснуча візія короткотривалої, але ясної і справжньої незалежності української держави, яка дозволила йому здобути освіту, даючи скромну стипендію. Колись при розповідях Мегик висловив типове для нього наставлення до тієї стипендії: „Я дістаю стипендію від української держави. Держава перестала існувати, тому цей довг буду сплачувати працею над культурою свого народу до кінця мого життя.“ При такій нескладній, але глибокій життєвій філософії, при таких моральних настановах, та при своїй непосидючій натурі — Петро Мегик мусів діяти.

В Академії Мистецтв та в інших мистецьких школах Варшави появилися студенти-українці. Мегик входить з ними в контакт і при українській студентській громаді zorganizовував секцію студентів мистецьких шкіл. При зміні обставин та при впливі нових членів, згадана секція перейняла форми самостійної організації під назвою: Український Мистецький Гурток „Спокій“. Ініціатором Гуртка був Мегик. Між основоположниками були: Петро Андрусів, В'я-

чеслав Васківський, Ольга Мариняк, Володимир Побулавець, Ніл Хасевич, Микола Щербак. На перших загальних зборах одноголосно вибрано на голову Петра Мегика. Опрацьовано статут, в якому передбачалося те, що Гурток має право діяти на терені цілої польської держави. Міністерство внутрішніх справ статут затвердило й організація почала правно існувати. Згодом до Гуртка прибули нові члени — Дмитро Дунаєвський, Петро Холодний (син), Наталя Тищенко, Олекса Шатківський, Артемій Кирилюк, Григорій Пазюк, Леонід Маслов, Сергій Тимошенко, Олександр Тимошенко та інші. Діяльність Гуртка була різномодна та жвава. Активний і зарадний голова в недовгому часі створив поважне число прихильників Гуртка, серед яких були найповажніші особистості українського життя: Митрополит Кир Андрей, посол до варшавського сойму Степан Скрипник — сьогоднішній Митрополит Кир Мстислав, голова Української Православної Церкви в Америці, професор д-р Роман Смаль-Стоцький, д-р Юрій Липа, д-р Левко Чикаленко.

Сходини членів відбувалися регулярно, полагоджувало організаційні справи, але бували також реферати з дискусіями на актуальні мистецькі теми. Мегик умів вибачити знаменитих прелегентів між українськими та польськими діячами культури. Вечори були дуже цікаві. Крім членів Гуртка на ті реферати приходили чимало запрошених громадян. Між прелегентами треба згадати доктора Юрія Липу, який виголосив цілий цикл надхненних доповідей на тему причорноморських грецьких колоній та про вплив геленської культури на українську. Були це факсинуочі, незабутні вечори. Пам'ятаю, що в час дискусії д-р Липа кількакратно повторював: — „Ми — історики і письменники можемо дати опис нашої історії, але візію подій можете дати ви — мистці. Створіть велику візію нашої батьківщини, створіть!“ — закликав тоді нас цей незабутній прелегент.

У часі одинадцяти років діяльності Гуртка влаштовано тринадцять виставок праць членів і запрошених мистців (нпр. з Парижу). На відкриття і в часі тривання

виставки з'являлося чимало своїх і чужих гостей. Для заохоти до праці молодшим членам признавано скромні нагороди й відзначення. До журі Мегик умів запросити професорів Академії Войцеха Ястшембовського, який був приятелем Михайла Бойчука і великим прихильником українців; Мечислава Котарбінського та Кароля Тіхого. Всі вони були симпатиками діяльності Гуртка „Спокій“.

Перед війною — завдяки розумній та жертвенній господарці Петра Мегика — Гурток розпоряджав доволі вигідними ощадностями в банку і міг видати друком дві вартісні публікації: „Дереворити“ та „Екслібриси“ Ніла Хасевича. Дві ті невеликі брошури, видані зі скрупулятною дбайливістю, нині є бібліофільською рідкістю. Слід зазначити, що для кожної виставки був друкований каталог з ілюстраціями. Всім тим видав і всього пильнував голова Гуртка.

Під розумним керівництвом Петра Мегика перед Українським Мистецьким Гуртком „Спокій“ розгорталися доволі гарні організаційні можливості. Гурток був абсолютно самовистачальним, не користав ніколи з будьяких — чужих чи своїх, субсидій, а касові ощадності поповнялися з членських внесків, з виставок, з розпродажі видань і принагідних пожертв самих мистців та прихильників.

Попри всю ту рухливу діяльність Мегик знаходив час на своє малярство, на поїздки в український терен Галичини, Волині, там нав'язує знайомства, бере участь у виставках, робить зарисовки з народнього будівництва. Декілька тих цікавих рисунків закупив Національний Музей у Львові.

У своїх біографічних записах Мегик подає такі інформації: „Перший раз я взяв участь у виставці Гуртка Діячів Українського Мистецтва у Львові в 1926 році, головою якого був Петро Іванович Холодний (батько). Згодом я брав участь у всіх виставках українського мистецтва у Львові (Товариство Прихильників Українського Мистецтва, Асоціація Незалежних Українських Мистців, Національний Музей, Українська Спілка Образотворчих Мистців)“.

Воєнні події викинули Мегика з дружиною в 1944 році до Німеччини до міста Роттенбурга над Тавбером, де мусів працювати у фабриці воєнного промислу. Після розпаду Німеччини і з приходом американців Петро Мегик брав живу участь в організованому мистецькому житті в таборах українських переселенців. Той етап є вартий окремого опису.

Після приїзду до Америки Мегик з дружиною оселився у Філядельфії, де проживав досі від липня 1949 року. Початки були важкі, виповнені звичайною боротьбою за існування. Миття посуду у великих ресторанах, праця у фабриках, тільки такі роди праці були тоді нам доступні.

Першою серйознішою подією у Філядельфії, яка торкнулася також ділянки образотворчого мистецтва були треті загальні збори Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету, 12, 13 і 14 жовтня 1951 р. в готелі Белв'ю Стретфорд при вул. Брод. Директор Комітету, д-р Володимир Галан, запропонував мистцям зорганізувати виставку в тому ж готелі на час тривання зборів. Мегик очолив групу мистців, що організували ту виставку, — а в групі були — Сергій Литвиненко, Микола Мухин, Петро Андрусів, Степан Рожок, Петро Мегик.

Роля Мегика в культурному житті української громади у Філядельфії мала початися вкоротці. В усіх місцях осідку на американському континенті групи мистців почали робити заходи, щоб перервану переселенням організаційну працю відновити. Найбільше скупиче українських мистців у Нью Йорку після довгих нарад скликало основуючі збори в травні 1952 р. і тоді стало Об'єднання Мистців Українців в Америці. На тих зборах одногolosно вибрано головою ініціатора тієї події скульптора Сергія Литвиненка.

Група мистців у Філядельфії одночасно зорганізувалася, обравши головою Петра Мегика і зголосилася до співпраці з Об'єднанням у Нью Йорку, як автономний Відділ ОМУА. В таму відділі тоді були мистці: П. Мегик, В. Кивелюк, Н. Стефанів, С. Рожок, Р. Васишин, П. Андрусів, М. Мухин, М. Станько і А. Дараган.

У тому ж часі зайшли в терені Філядельфії ще й інші помітніші події. Перед початком навчального року 1952/53 директор ЗУАДК-у перевів серйозну розмову з мистцями і запропонував створити у Філядельфії навчальну Мистецьку Студію. На зайняття відступлено дві кімнати в домі Комітету, признано з каси позичку на купно найконечнішого вивінування. Коли Студія почала існувати, запрошено Петра Мегики обняти керівництво Студії. Кращого вибору не можна було зробити.

Під його вмилім і жертвенним проводом Українська Мистецька Студія розвинулася у поважний культурно-творчий осередок, який своєю діяльністю вийшов далеко поза межі мистецької школи. Мегик своїм тактом зумів з'єднати Студії групу прихильників, які оформилися в т. зв. Патронат Студії.

Від 1961 року Українська Мистецька Студія міститься у власному домі. Крім навчальних занять відбуваються сходи мистців, відчити, виставки, а також принагідно скромні, але щирі прийняття для виїзних дорогих гостей як: Маруся Бек, Леонід Молодожанин з дружиною, Северин Борачок і Григорій Крук, Василь Васильович Кричевський, Олекса Грищенко з дружиною, Радослав Жук, Михайло Дмитренко, Темистокль Вирета та інші. Через скромну галерію Української Студії перейшло понад 75 виставок, почавши від річних студентських, а скінчивши на показі праць українських мистців зі світовою славою, таких, як Микола Кричевський, Микола Бутович, Микола Неділко, Северин Борачок, Григорій Крук, Михайло Осінчук, Любослав Гуцалюк, Яків Гніздовський, Леонід Молодожанин, Радослав Жук, Микола Бєрвінчак, В'ячеслав Васківський, Людмила Морозова, Сергій Литвиненко, Галина Мазєпа — всіх годі вичислити.

Запобіглива і розумна господарка та любовна опіка Мегики Студією спричинилася до того, що Студія має чималий інвентар ужиткового навчального виряду, чималий асортимент цікавих предметів для натюрмортів і доволі різномірну книгозбірню з обсягу українського мистецтва.

Але такі справжньою дитиною Петра Мегики є журнал „Нотатки з Мистецтва“, який під його редакцією почав виходити в 1963 році. Як звичайно — Мегик був ініціатором того „бизнесу“, для якого не було будьяких грошей. Він без труду нас переконував, що журнал є нам потрібний. Наша мала громадка мистців зробила складку і з тим „капіталом“ почато видавати журнал. Журналові сповнилося дев'ятнадцять чисел, двадцятье приготується до друку. Скільки муки і терпіння вклав Мегик у змагання, щоб цей журнал вдержати при житті, знає тільки Господь і він сам...

Найновішим трудом, який узяв собі на свою неспокійну голову Петро Мегик, це колосальна праця над запланованим виданням під заголовком „Книга творчості українських мистців поза Батьківщиною“. Спонзорована вона є Об'єднанням Мистців Українців в Америці. І тут також була ініціатива Мегики. На заклик зголосилося біля півтори сотні мистців. Редакційна Колегія закваліфікувала 115 імен.

Крім тих нелегких завдань неструджений Мегик знаходить ще час на активну допомогу порадами, чи практичною роботою там, де можна піднести позем культури в громаді. Часто їде милями з прожектором, щоб дати відчит про мистецтво. Ходить на всі важніші українські імпрези, є скрупулянтним членом-кореспондентом НТШ та УВАН.

Усіх прикмет тут не можна обговорити. Вдача Мегики має багато дечого, що не всім може сподобатися і до контексту популярності він напевно не збирається ставати. До друзів мистців ставиться зичливо і до кожного готовий прийти з розумною порадою і заохотою до ретельної праці.

Мистецтво Петра Мегики вимагає окремого й обширнішого обговорення. Самозрозуміле — те мистецтво є пов'язане з натурою мистця. Є в ньому велика дбайливість за композиційний порядок картини, скрупулянтний рисунок та невимовно старання техніка малювання. У Мегики є природний нахил до монументального декоративізму, що іноді перегукується з іконографізмом. Це доволі яскраво проявляється

у нього особливо в натюрмортах, в яких із вишуканою естетикою вміє застосувати елементи народного мистецького промислу, кераміку, килими — тощо.

Малює олійною і темперовою техніками. Рідко вживає широкої плями, з великим ефектом вживає техніку пуантилізму, дещо подібної до техніки французького мистця Жоржа Сера. Праці Мегика роблять переконливе і міцне враження та без труду про-

ходять через кожне журі — українське, чи американське. Активно бере участь у своїх й американських виставках.

У вісімдесятому році його трудолюбивого життя Петро Мегик журиться тією ж журбою за українську культуру, з якою за молодих років вийшов у світ. Маймо надію й віру, що Господь наділить його дужою силою на многі літа, бо кожний рік його труду приносить велику користь для нашої культури.

Петро Андрусів

ХАРАКТЕР ТВОРЧОСТІ МИСТЦЯ ПЕТРА МЕГИКА

ПЕТРО МЕГИК — це мистець, який всім своїм єством стоїть осторонь від багатьох, створених нашим часом, укладів, нібито, сучасного мистця.

Відмінно від інших розуміє і суть мистецтва. Сучасність дозволяє бачити, продумати і передумати, на підставі творів образотворчої духовості, що таке мистецтво, що можна віднести до мистецтва, а що з мистецтвом в парі йти не може. На це, Петрові Мегикові, дозволяє пройдена ним школа, його знання, практичний професійний досвід та його особиста Петромегиківська, професійна совість.

Мистецтво не є рівнозначне моді, яка завжди, в досить короткому часі, проминає, і хоч мистецтво має з нею стичність, то все ж формується чинниками іншими, чинниками глибшими, що й робить мистецтво тривалішим, а може й вічним.

Коли ж твори мистецтва підпадають руїні, через що перестають бути вічними, то за висловом німецького мислителя і поета

Вольфганга Гете, в книзі „Вислови і роздуми про мистецтво“, „... правдиві твори мистецтва підпадають руїні тоді, коли зникає розуміння правдивого мистецтва...“

Чи не зник розуміння правдивого мистецтва баламутить і скеровує сучасну образотворчість на „тонкий лід“?!

Напрявні характеру творчості мистця Петра Мегика формувало саме життя. Може воно й не пішло б такою дорогою, коли б не школа, в якій молодий мистець, пізнаючи чари малярства темперової техніки, мусів бути здисциплінованим і незвичайно послідовним й уважним під час студій, але сталося так, як сталося. Отож, студіюючи на відділі декоративного малярства, технік темпер і внутрішньої архітектури, очевидно, технік монументальних, Петро Мегик мусів знайомитися, пізнавати ряд побічних галузей, навіть таких, як мистецтво ткацтва.

Темпера — техніка, найбільш відповідна до співжиття з архітектурою, при оздобленню її нутра. Панно, пляфони, стінні

композиції образів, рівнож, як і декоративне ткацтво; гоблени, оббивочні декоративні тканини для прикрас стін, меблів і так далі, що потрібно, також для нутра, це все гілки дерева, монументального мистецтва, яке має свою притаманну форму вислову — свою мистецьку мову.

Удекоровуючи архітектуру, доповнити її, або, просто кажучи, завершити так, щоб не руйнуючи її, зробити гармонійне, зіспіване, так би мовити, „щасливе подружжя“ архітектури з малярством, тобто з мистецтвом образотворчим.

Специфічна форма мистецького вислову, або мова монументального мистецтва, незвичайно цікава, й не дивно, що саме темперова техніка, найбільш відповідає своїми властивостями і можливостями, отому „щасливому подружжю“, як би маючи однакову мету й ціль свого існування, — чітко висловлювати думку, ясно розмістити елементи, якими оперує на призначеній площині. Закомпонувати площину, як у рисунку, та і в кольорах, збалансувати їх та якнайпростіше, а значить, велично завершити.

Ці засади школи професійного виховання, глибоко просякають в організм молоді мистецької душі, створюючи ґрунт-базу, на якій виростає *духове тіло творчості*, яке розвивається, квітне й розквітає, а то й досягає неповторних висот, в залежності від обдарування мистця Божими ласками.

Не дивлячись на пройдену школу протягом семи років, студіюючи у Варшавській Академії Мистецтв, де перших чотири (від 1921 до 1925), вивчав олійне малярство, й далі (від 1925 до 1928), на відділі декоративного малярства, технік темпери і внутрішньої архітектури, все ж Петра Мегики треба зарахувати до мистців станкового малярства, і як глибоко розуміючого та практикуючого в мистецтві монументальнім й у мистецтві ужитковому — *мистця широкої ерудиції чи діяпазону*.

Із станкових творів мистця Петра Мегики переважаюча більшість виконана в олійній або темперовій техніках.

Техніка темпери вимагає великої уваги й пильності, бо процес підготовки, послідовність і порядок у приготуванні, грає незвичайно велику роль, не тільки для довготривалості стіни, дошки, чи полотна, але й для самого творчого процесу.

Чим краще приготована площа, на якій твориться образ, тим більша можливість для технічної і мистецької досконалості.

Ні поспіх у роботі, ні легковажність до вимог у підготові до неї, ніколи не були приятелями темпери, а це значить, не були приятелями й мистця Петра Мегики. Мистець сам розумів це дуже добре, тому ніколи не підганяв себе в роботі, ні для блага власної кишені, ні для гонорів, так лакомих для багатьох мистців з висот Парнасу.

Цей спокій при роботі не є властивий всім образотворцям, він властивий не багатьом, але природа нагородила ним саме мистця Мегики, і це є його Мегиківська природа.

Спокоєм цим просякнуте його діяльне життя; мистецьке, громадське, педагогічне, також і його мистецькі твори, які насичені якимсь особливим спокоєм, байдуже, чи то в творах портретного жанру, чи в фігуральних композиціях, чи в краєвидах, чи в образах мертвої природи.

Байдуже також, чи образи ці зроблені олійною, чи темперовою техніками, всі вони натхнені якимсь особливішим настроєм спокою.

Поза межі цієї настроєвості мистець Мегик не потребує виходити і він не прагне, не стремить воювати сам проти себе. Він є мистець спокою.

Те ж саме, як невіддільна ділянка мистецтва Петра Мегики, є його рисунки, з якими я мав нагоду глибше познайомитись з книги, виданої ОМУА в 1962 р. під заголовком — Петро Мегик „*Рисунки*“.

Не дивлячись на те, що ці рисунки є студійного характеру — якби вправи мистця — всі вони, так само, як і ті речі, про які згадано вище, мимо свого високого мистецького рівня, просякнуті тою ж настроєвістю спокою. Чи то рисунки опрацьовані де-

тально і завершені технічно, чи то рисунки шкільного порядку, всі вони чимсь сподібнені.

Очевидно, тим самим настроєм спокою, який відбиває внутрішній зміст Автора, що створив їх. Так, Петро Мегик є *мистець спокою*.

На світ дивиться реально й реально його сприймає. Петро Мегик знає, що робить. Він створює собі своє царство в середині царства природи, і вибирає з неї те кінцеве, чим він може висловити свої думки, але не бажає злитися з природою, розтопитися в ній, що означало б — перестати бути мистцем.

Його реалізм знайдений, а не підглянений. Він шукає в природі об'єкти, своїми очима, а не позиченими. Це саме і створює стиль мистця, стиль реалізму мистця Петра Мегика.

Упрощене трактування об'єктів його уваги в портреті, хай це буде обличчя, одіж, чи якісь аксесуари, які не є додані, як додаток, але органічні в конструкції цілого образу, — висловлені однаково, в міру — ощадно. Вишуканий і так само упрощено опрацьований рисунок та вміщений у площині, я сказав би, клясично — незрушимо.

Кольорит лагідний, в приємній, теплій тонації, зіграний і завершений, та при всьому тому, знову таки незвичайно *спокійний*.

Портрет, про який йде мова, названий „О. В.“, олія, виконаний у 1969 році. Цілий ряд портретних, я назвав би, композицій, зроблених на такому ж самому мистецькому рівні, наприклад — „Портрет старого чоловіка“, також олія, в 1959 р., тобто, зроблений десять років раніше. Хоч у своїй основі він також упрощений, без зайвих аксесуарів, але трактування форми його одіжі, ще не є так вишукано, так упрощено завершене, як у працях наступних років; це говорить про явний поступ уперед, про розвиток свідомого прагнення у виявленні певного формотворчого світогляду мистця.

Може я не чітко висловив свою думку про більш упрощене трактування форм, характеру форм, у раніших портретних образах, але на прикладі „Портрету старого чоловіка“, узалежнив мистця різким, бічним освітленням моделі, скерувавши його увагу в більш тривимірне трактування форми (особливо, фалди одіжі), як ту прекрасну, в міру упрощену, площинну мову пізнішого портретного образу.

Характеристика портретованої особи витримана так само в пляні цілості образу, де найощаднішим способом висловлене найконечніше й найвиразніше для даної моделі.

В принципі пірамідально вміщений силует фігури, часом трохи вище центру образу, а часом набагато вище, майже під саму раму, припадає голова. Це надає образіві свого роду величність. Залишається враження, що до образу нічого додати, ні відняти не можна, іншими словами, образ є завершений. Такими є портрети мистця Петра Мегика.

Природа — красвиди. Ця ділянка образотворчості для багатьох мистців є самоціллю їх мистецького життя. Іншими словами, поза красвидом немає ніякого зацікавлення до інших жанрів образотворчого мистецтва. Часом навіть, коли мистець і використовує в красвиді фігуру людини, то буває, що та фігура не тільки не грає якусь значиму роллю в образі, а просто губиться в природі, зникає в ній.

У мистця Мегика *красвид* є одним із багатьох об'єктів його зацікавлення, який дає можливість вирішувати ті ж проблеми, які він ставить перед собою, згідно вимог свого мистецького світовідчуження. Так само, як у портретних композиціях, так же і в малюванні красвидів — рівнозначно. Стільки ж уваги приділяє побудові композиції красвиду, як і побудові образу портретного жанру. Так само відкидає все, що на його думку зайве. Те, що образ робить переважаним — усуває геть, залишаючи саме суттєве, упрощуючи його для більшої виразності і для кращого сприймання залишає, щоб завершити та віддати для уваги цінителів мистецтва.

В образі „Тополі“ (олія, 1976), правда, дещо іншого характеру — типово імпресіоністичного, Петро Мегик виявляє себе і в цій ділянці образотворчості, мистцем тонкого відчуття чару природи, в якій мистець виявив притаманну його творчості настроєвість і той же, скрізь пронизуючий творчість Петра Мегика, особливий *спокій*.

В полудневій порі літа, коли сонце досягло зеніту неба, масстатично одівши на себе щедро розвілу одєжину зелені, стоїть ряд високих тополь, оточених різнотональною ніжною зеленню, потапаючою в серпанку синявої атмосфери. Відчуваєш трепет тополь і тишу теплого дня, відчуваєш спокій. Та легкий вітерець краєм свого подиху, колихнув лише одну тополь, яка стоїть самотньо, десь оподалік на другому пляні. Вершок тієї тополі вітром похилений вбік, до центру образу. Спокій, нібито, порушений: але ні, це ще більше підчеркує загальний настрій спокою цілого образу. Така маленька деталь вносить на правду якийсь життя, якусь *дію* в життя природи.

Правдивий мистець любить природу. Її (природу) не відбереш від уваги мистця. Природа, яку „сучасність“ геть виганяє з майстерень через двері, знову повертається через вікна.

В мистецьких кузнях духовости природа знову набуває прав громадянства — хоч це не кожному вухові приємно слухати, особливо тим, хто не міг устояти від лакомої спокуси, щоб легше видряпатися на вершини мистецького Парнасу, і то таки ж сьогодні.

Мистець Петро Мегик шанує труд попередників і користаючи з їх досвіду розвиває вмільсть у своїй творчості та передає цей досвід тим, кого вчить.

Мертва природа. Мистець Мегик з такою ж увагою та любов'ю, як до жанру портретного чи красвидного малярства, відноситься до мертвої природи, до *натюрморту*. Мертвій природі мистець вдячний тим, що вона є без краю терпелива. Вона не підганяє мистця скоріше закінчувати сеанс, вона за свій труд не вимагає пого-

динної оплати. Покірливо, із волею мистця, займала призначене їй місце і позувала так довго, поки міг витримати той, кому на даній мертвій природі залежало.

Об'єкти, з яких складається *мертва природа* — *нерушимі* і це дає мистцеві можливість прослідити: їхню побудову, взаємодієшення між ними, пов'язати їх між собою, тобто зкомпонувати на площі та вдосконалити, згідно поставлених перед собою завдань, як рисункового, так і кольоритного змісту образу. Для переведення малярського експерименту *натюрморт* є незамінима річ і творчий процес починається не від приготування палітри з фарбами для малювання його, а від уложення самого *натюрмрту*, від побудови його.

Уложити мертву природу — це вже мистецтво. Уложити, це значить, уже творити, а тим більше, цим ставити собі завдання, на яке треба відповісти згідно зацікавлень певними проблемами, чи то формально-технічного порядку, чи іншого, що є справою нелегкою.

Натюрморти мистця Петра Мегика є цікавою галуззю його багатогранної творчости. Вони, я сказав би — *архітектурні*.

Схема побудови образу якби *залізобетонна*. Простолінійна основа композиції опреділює напрямні і місця для кожної речі, які будуть компонентом в творенні змісту картини, що заздалегідь устійнені.

Нічого зайвого, нічого порожнього; все, якби математично розраховане. Часом в досить насичених кольорах, часом ніжно снованих.

Його темпера, зроблена на дошці — образ під назвою „Цегли“, 1965 р., просто *урбаністика*. Попробуйте в цьому *натюрморті* зісунути якусь річ — цеглину, чи шпаклю — *натюрморт* розлетиться. В цьому, я глибоко переконаний. Образ *композиційно зцементований*.

Ряд інших „*натюрмортів*“, в різних роках зроблених, характерні тим, що всі вони солідні з конструктивного боку, добре продумані, далекі від випадковости. Шкля є шклом, метали металом, тканини — тка-

нинами. Всі „натюрморти“ приємно упрощені. Мотиви не за горами шукані, без особливої претенсії на оригінальність чи новинку, просто взяті з довкілля, яке його оточує і на яке, поки його хтось не намалює, ніхто не зверне уваги.

З цих елементів мистець Петро Мегик уміє зробити *образ*, достойний уваги багатьох тих, хто щиро оцінює його творчість.

До сказаного тут почуваю своїм обов'язком зробити ще деякі додати, які є характерними рисами тих людей, що в силу своєї щедрої, безперервно конструктивної діяльності, є активними будівничими у багатьох галузях суспільного життя. Саме до таких будівничих належить і мистець Мегик. Помимо обговорених жанрів зацікавлень мистця Петра Мегики, жанрів, так би мовити, „красного письменства“ в образотворчому мистецтві, пригадаймо собі, скільки творів ужиткового порядку виконав, також на високому мистецькому рівні, мистець.

Проекти надгробних пам'ятників, проекти різних церковних речей, як архієрейські хрести, панагії, чаші, свічники, удекування стін церков і церковних залів і багато, багато інших ужиткових оздоб.

Пригляньмося далі: скільки загальних мистецьких виставок організував, упорядкував і відкрив своїм вступним словом мистець Петро Мегик. Скільки відкрив індивідуальних виставок мистців. Скільки проважав мистців в останню путь своїм надгробним словом. Як довго незмінно керує

Відділом ОМУА, творчої організації мистців Філядельфії, в той же час будучи чільним членом Управи ОМУА в Нью Йорку. Організатор і керівник Української Мистецької Студії та ініціатор і реалізатор зnanого вже на цілий світ журналу „Нотатки з Мистецтва“.

Уявімо собі, за нормальних відносин, коли труд людини нормально оплачується, і всі функції, які виконує мистець Мегик мусіли б бути винагороджені, так, як винагороджують, скажім, в американських умовах такого роду працю, чи жив би Професор Мегик в такій хатині, в якій він ще й досі живе? Де легше на мотузку через вікно спуститися на вулицю, як просто вийти через двері, які стиснуті двома сусідніми будинками, так що й дихнути свobodно немає можливості.

І ніхто з суспільних діячів надрядних українських організацій тут, поза межами нашої улюбленої Батьківщини, ніколи не чув ніяких нарікань, ніяких жалів, ніяких претенсій збоку нашого заслуженого суспільного діяча високого позему і зnanого мистця й ерудита, доброго організатора, ініціатора і реалізатора мистецького життя, мистецького виховання та видань мистецьких про мистецтво.

З нагоди відкриття виставки творчості мистця Петра Мегики у роковини вісімдесятиліття *Його* *трудолюбивого життя*, щиро вітаю і поздоровляю та бажаю продовжувати активну діяльність у всіх галузях культурного й суспільного життя надалі. А головне, й надалі бути мистцем, хоч і спокійним, але будуюче активним.

На Многі й Плідні Літа!

Дітройт, у серпні 1979 р.

Михайло Дмитренко

АНАЛІЗА КАРТИН ПЕТРА МЕГИКА

БРАЗОТВОРЧЕ мистецтво, чи живопис, є наукою, що досліджує і виявляє духове світло, форми та передає їх на картині в видимому вигляді. А людина, що займається образотворчим мистецтвом є дослідником духових форм і світла.

Оглядаючи картини на виставці без старання пізнати їх, та що є виявлене в них, і як, користуючись тільки своєю власною формулою „уподобання“, не дає глядачеві жадної духової користі, а ще більше може штовхнути його в темряву незнання. Тому, щоб пізнати живопис і зрозуміти його, треба вглибитися в його духову тайну, що криється в ньому — аналізуючи композицію, форми, кольор і взаємну пов'язаність між собою та ціль їхнього виявлення живописцем, що може допомогти хоча б частинно пізнати суть мистецтва.

Аналізувати картини П. Мегика є річчю дуже серйозною, бо його живопис виявляє серйозність самого мистця й виняткову оригінальність. Працьовитість мистця є безконечна й подивугідна, як і візерцеве змагання за суть мистецької „правди“.

Оглядаючи картини мистця можна відчитати велику любов, спокій і вдумливість. Ці три виявлення в живописі не є тільки захопленням видимою природою, але й духовою силою, що діє в природі. Композиція картин базована не так на знанні теорії про композицію, а радше на відчутті духового закону, що діє в природі. Такий підхід до композиції є досить трудний, але більш правильний. Добре скомпонована картина виявляє духову архітектуру, в якій існує видимий світ. Тому без доброго скомпоновання картини є неможливо говорити про мистецтво, бо в такій картині його немає.

Досліджуючи „Портрет старого чоловіка“ — завважимо, що в цій картині немає нічого зайвого, що могло б відвернути го-

ловну увагу від „Портрету“, який є центром картини й головною ціллю мистця. Кожна існуюча форма в картині є підпорядкована головній — задня площа й бічна є стінами, які є допоміжними формами для центральної, якою є людська постать, і виявляють нутро кімнати. Вертикальна лінія, що відділяє стіни одну від одної, та горизонтальні, що визначають форму вікна, виявляють глибину картини. Архітектурні форми, що бачимо в вікні, ще більше надають глибину картині, а всі допоміжні форми разом творять одну й нерозривну цілість у картині. Таке компонування картини є досконалим, бо виявляє духову архітектуру в матеріальній природі. В цій картині звернено увагу тільки на геометричні форми стін, вікна, будову, що бачимо крізь вікно й визначену форму полотна.

Коли підійдемо до кольориту цієї картини, то можемо сміло ствердити, що кольори скомпоновані так само вміло, як і самі форми в картині. Неповторність кольору й форм є великим плюсом у живописі, бо в спрощений спосіб виявляє суть мистецтва — „духову тайну“. І саме тут мистець виявив не тільки ремісничу майстерність, але, що найважливіше — духову зрілість пізнання.

Зелений кольор загортки є досить інтенсивний, подібно, як червоно-брунатний капелюх, але протилежність кольорів у відношенні один до одного творять контраст. Проте один кольор обличчя, а другий сорочки, які є близькими сусідами у відношенні до себе тоном і кольором, поєднують себе взаємно, творячи гармонію та одну й нерозривну цілість. Натомість задня площа, що є стіною, являється кольором дуже м'яким і вагою досить легкою, подібно, як і бічна стіна, але вертикальна лінія, що відділяє одну стіну від другої, включно з рамою вікна, являють собою невидиму духову силу, що притягає цен-

тральну форму людини в глибину простору. Без цієї духової сили, людська постать виступила б вперед поза раму картини. Руки з палицею кольором перекликаються між собою з обличчям, і поєднують себе з кольорами архітектурних форм, які бачимо в вікні. А сиве волосся поєднує людську постать із тлом стіни.

„Портрет старого чоловіка“ є змальований у полотні, а не на полотні тому, бо він є в глибині картини. Коли композиція форм і кольору виступає вперед поза раму, чи відчувається, що спочиває на рамі, то такий живопис є змальований на полотні, замість у полотні. Тому, що полотно в картині являється простором, то й змальовання картини має бути в просторі, бо простір оточує все.

Лінії, які визначають величину полотна, це неписаний закон, бо цей закон у картині є духовим. І так, як не можемо нічого малювати поза рамою, так само нічого не сміє виступати вперед поза раму.

Аналізуючи картини мистця Петра Мегика ми вибрали тільки одну картину, бо обговорювати кожну зокрема неможливо тому, що на це немає місця в маленькій статті. Але нашою скромною аналізою ми бажали висловити нашу шану й признання мистцеві за його великий вклад у духову святиню мистецтва, яка остане назавжди власністю цілої української спільноти.

Його підхід до мистецтва й виявлення ним духової тайни в живописі є дуже оригінальна, а особливо в композиції картин. За це мистцеві належить велике признання не тільки від нас ще живучих, але й від тих, хто прийде по нас.

Досить багато існує мистців у наш „модерний“ час, але дуже мало є таких, які правдиво посвятили б своє життя, щоб виявити духовий скарб і принести його в дарі сучасній розбещеній людині, яка перестала рости духово вгору, а радше котиться чимраз більше вниз. Але мистець П. Мегик вибрав саме цей важкий шлях посвяти для народу та всеціло віддав себе для нього.

Степан Рожок

П Е Т Р О М Е Г И К З Д А Л Е К А

В 1962 році дістав я гарно надрукований великий альбом рисунків П. Мегика і в цій публікації побачив я вперше частину його мистецької творчості, а саме графіку. Це видання, як писав С. Гординський, було „показом знання і вміння одного з наших чільних мистців і педагогів“ з добрими, солідними рисунками, старанно виконаними певною і досвідченою рукою. Такі монографії рисунків є у нас великою рідкістю і мені досі ніяково, що я не написав ніде про неї бодай

кілька рядків, ані не погратулював мистцеві. (Хай же мені, з нагоди свого ювілею, мистець простить).

Рік пізніше прийшло до Бельгії перше число журналу „Нотатки з Мистецтва“, редактором якого став П. Мегик. Появою серйозного мистецького журналу я дуже зрадів і відразу привітав ініціаторів видавництва та обіцяв їм скромну співпрацю. Щоправда, мушу признатися, що в 1963 році я не дуже то вірив у довге існування

„Нотаток“, бо подібні наші періодичні видання, присвячені культурі, витримували три до шість випусків і, через брак фондів, кінчали своє існування. На щастя, мої передбачення не сповнилися, а журнал не тільки не провалився, але по кількох роках подвоїв свій наклад з 500 на 1000 примірників, і то без збирання серед громадянства пресового чи іншого „фонду“. Журнал появляється більш-менш регулярно вже 16 років, а в наших обставинах це вже є мале чудо.

Я побоювався за довготривалість журналу, бо думав, що редактор „Нотаток“ такий, як і інші наші редактори чи видавці, що без пресового фонду чи готівки не годні вдержати видання, ані надрукувати книжки. Тим часом показалося, що редактор П. Мегик „не такий, як всі“, він інший і більше ефективний. В нього не було проблеми грошей, а якщо були і далше є труднощі з журналом, то тільки через недосконалість (щоб не висловитися гірше) наших друкарень в Америці.

Злі язики твердять, мовляв, Мегикові все легко вдається і він вміє організувати фонди прямо тому, що це буковинець. Можливо. В такому випадку нам придалось би ще кілька Буковин!

І так, почерез „Нотатки з мистецтва“ почалося моє знайомство з редактором П. Мегиком і, хоч ми ніколи не бачилися, завдяки довголітньому листуванню і співпраці в журналі, витворились між нами приятні стосунки. Мушу признати, що мало хто відписує на листи так скоро і точно, як П. Мегик. З його листів я довідуюся про наше мистецьке життя в Америці, про настрої серед мистців старшого й молодшого покоління, про успіхи і невдачі та промахи нашого зорганізованого життя (ці останні наша американська преса соромливо промовчує). Однак більшість листів відносилася до інформацій про підготовку і реалізацію кожного числа „Нотаток“.

Як з листів, так і з журналу, мав я нагоду пізнати редактора П. Мегика і я ціную його високо, бо таких людей не часто зустрічається, навіть між діячами культури.

Не слід забувати, що П. Мегик є в першу чергу мистець-малює, а щойно опісля редактор. А хто знає мистців зблизька, тому добре відомо, які вони бувають нерозумні, заздрісні, а то й нетолерантні супроти своїх колег. Нічого подібного в П. Мегику я не заперімітив. Навпаки, він завжди старається допомагати другим, цінить талант і працю інших, не жаліє ні часу, ні труду, щоб зробити прислугу і приємність знайомим і незнайомим мистцям. Скільки то було різних виставок у Філадельфії, а деколи й поза нею, і П. Мегик не тільки відвідував їх, але дуже часто сам відкривав їх вступним теплим словом, створюючи приємну атмосферу.

Мені дуже подобається одна, рідка у нас прикмета, якою відзначається П. Мегик — це дбання про нашу культуру, не про себе самого, не про свою студію чи групу, а про загально-українську культуру і то не із-за адміністративного обов'язку голови чи іншої функції якоїсь установи чи товариства, а з почуття власної, особистої відповідальності за долю народу. П. Мегик вміє відрізнити велике від малого, а коли йде про великі речі, він дбає про них усіма силами. Наприклад, приїхавши до Америки, він довідався, що в Клівленді в парку стоять великі скульптури О. Архипенка, і вже в 1950 році він замовив з них професійні фотографії, видавши на них половину свого тижневого скромного заробітку.

П. Мегик пильно слідкує за всіма виданнями про українську культуру, що появляються в Україні і на еміграції, і їх купує (хоч, мабуть, він не багатий), а коли довідається, що десь знаходиться цінніший архів, чи якісь матеріали, то хоч не має авта, він туди заїде і поцікавиться ними.

Ще ж він „відкрив“ гравера Миколу Бервінчака, відвідав його в Майнерсвілі, а потім влаштував йому виставку у Філадельфії, яка була першою й останньою виставкою цього мистця між українцями.

Друга його вартісна прикмета — це вміння дивитися на світ і планувати працю широко і відважно. Він не побоюється відкрити Мистецьку Студію у Філадельфії,

подбав про власний дім для неї, заснував і видає мистецький журнал, не зважаючи на величезні друкарські клопоти, підготовляє „Книгу творчости“, в якій будуть представлені українські мистці у вільному світі.

Іншою прикметою П. Мегика є його особиста і професійна скромність. Скільки то листів я діставав від нього, але в жадному з них не було мови про його малярську творчість, деколи лише він згадував, що попри всю різну працю, він мусить знаходити ще трохи часу на „дурне малювання“. Себе він називає лише технічним редактором журналу, хоч в дійсності він сповняє всі редакторські обов'язки й працю, а також і адміністративну роботу, включно із експедицією.

Скільки то разів намовляв я його влаштувати індивідуальну виставку, але він ніколи про це не думав, вдоволяючись участю в збірних виставках. Сьогодні така скромність є навіть шкідлива, бо люди так привикли до реклами і пропаганди, що коли не бачать у всіх газетах дописів про якогось мистця, то вважають його маловартісним.

Попри всі добрі прикмети, П. Мегик, як і кожний із нас, має свої слабкі місця. Він є задобрий чоловік і не вмів чи не хоче нікому нічого відмовити, головню, коли йдеться про прийняття образу на виставку чи репродукцій до журналу. Через цю його поблажливість ми нераз сперечаємося і я його гостро, інколи може й загостро, сварю. На щастя, він не ображується, признає мені здебільша рацію, пише „бийте мене, та не дуже“... і далі приймає до „Нотаток“ все, що йому приносять.

Доброту П. Мегика різні люди по різному використовують. Використовую її теж і я. Коли мені треба чийсь адреси в Америці, якогось каталогу, або фотографії когось із мистців, я пишу листа до П. Мегика і він, як тільки може, полагоджує мої прохання. Всі фотографії, які я посилав до „Нотаток“ діставав я завжди назад, а в інших редакціях фотографії пропадали, а на мої листи-упізнання відповідей я не діставав, або як і діставав, то всеодно фотографій більше не побачив. Така коректність редактора супроти дописувачів виробила йому довіру і пошану серед людей.

Деякі справи П. Мегик полагоджує з найбільшою дискрецією, головню коли йде про матеріальну допомогу старшим мистцям в Європі. Він просив багатших мистців призначити один-два продані образи на допомогу потребуючим і цю допомогу він вислав. Та про це я не довідався від нього, лише від самих заінтересованих.

В особі П. Мегика маємо рівночасно талановитого маляра і організатора мистецького життя, а його діяльність можна порівняти з організаційною і видавничою працею таких світлих попередників як Іван Труш та Павло Ковжун.

Мистцеві тепер 80 років, але на всіх його фотографіях, і то навіть на найновіших, майже не видно сивих волосків на голові і я може був би підозрівав, що він фарбує собі волосся, якби маляр Омелян Мазурик, який недавно побував у Філадельфії, не сказав мені, що „професор Мегик держиться дуже добре, багато працює, є бадьорий і рухливий“.

Бажаємо Йому багатоліття й сил!

1. Нутро готицької церкви, Ротенбург над Таубером (Німеччина), *олія*
(Колекція Панства Коців)
2. Портрет скульптора В. Сімянцева, *олія*, 1978/79 р.
3. Гуцульський дзбан, *темпера*, 1976 р.
4. Тополі, *олія*, 1976 р.
(Колекція д-ра Л. і І. Кушнір)
5. Дівчина в білому, *олія*, 1960 р.
91×71 см.
6. Волинський рушник, *олія*, 1961 р.
68×91 см.
7. „Цегли“, *темпера*, 1965 р., 66×84 см.
8. Гірський краєвид, *олія*, 1966 р.
(Вл. Української Шадниці у Філядельфії)
9. Біля вікна, *олія*, 1957 р., 92×64 см.
10. Півонії, *олія*, 81×66 см.
(Власність Панства Коровицьких)
11. Натюрморт із свічником, *темпера на мурі*, 1970 р., 75×60 см.
12. Церква у Космачі, *олія*
(Колекція д-ра В. і О. Фараонів)
13. Портрет фармацевта К., *олія*, 1975 р., 81×66 см.
14. Філядельфія, *олія*, 1976 р., 41×61 см.
15. Квіти, *олія*, 1974 р., 76×60 см.
16. Весна, *олія*, 48×64 см.
(Колекція д-р Т. Цісик)
17. Портрет О. В., *олія*, 1969 р., 71×56 см.
18. У митрополичому саді, *олія*, 1979 р., 51×61 см.
19. Пальма цвіте, *олія*, 1973 р., 91×68 см.
20. Натюрморт, *темпера*, 1972 р., 64×54 см.
21. Акт, *олія*, 1963 р., 78×51 см.
22. Краєвид із Лігайтону, *олія*
(Власність П. Генгало)
23. Яблуні цвітуть, *олія*, 1977 р., 46×62 см.
24. Натюрморт, *темпера*, 1977 р., 60×73 см.
25. Захід сонця над морем, *олія*
(Власність П. Генгало)
26. Натюрморт із килимом, *олія*
(Власність Панства Стадниченків)
27. Півонії, *темпера на мурі*
(Колекція д-ра Л. і І. Кушнір)
28. Квіти, *олія*, 1960 р.
(Колекція Панства Коців)
29. Голова скрипачки, рисунок, *сангін*, 1951 р.
30. Краєвид із Німеччини, *олія*
(Власність Панства Кульчицьких)
31. Натюрморт, *олія*, 1943 р., 46×56 см.
(Власність інж. В. і З. Корсун)
32. Соняшник, *олія*, 1977 р., 74×58 см.
33. Стрбске плесо в Словаччині, Високи Татри, *олія*
(Власність о. шамб. М. Харини)
34. Жіноча постать, *темпера на мурі*, 1971 р., 61×38 см.
35. Голова скульптора, рисунок, *сангін*, 1956 р.
36. Мухомор, *олія*, 1975 р., 27×22 см.
37. Краєвид із Філядельфії, *олія*, 1973 р.
(Власність О. і Е. Зелінських)
38. Міський краєвид, *олія*
(Власність М. і О. Гайдук)
39. Мальви, *олія*
(Власність інж. В. і О. Шиприкевич)
40. Вечір у горах, *олія*
(Власність д-р Т. Цісик)
41. Етюди, *олії*
42. Акварельні нариси
43. Рисунки, *сангін, олівець*
44. Проєкт іконостасу, *рисунок*
45. Жакардова тканина, проєкт і виконання 1927 р.
46. Проєкт напису й орнаменту для гапту на плащаницю, *олівець*
47. Весняний етюд, *олія*
(Власність П. Генгало)
48. Квіти, *олія*, 1923 р.
49. Жіночий акт, рисунок, *сангін*, 1947
50. Робітник, рисунок, *сангін*, 1952 р.
51. Дівчина з книжкою, *олія*, 1968 р.
(Власність УВАН у Нью Йорку)
52. Натюрморт з буков. килимом, *олія*
(Вл. Українського Інституту Америки, Н. И.)
53. Ліжник, *вовна*

C A T A L O G U E

1. Interior of Gothic Church, *oil*
(Coll. Mr. & Mrs. M. Kot's)
2. Portrait of sculptor V. Simiancev, *oil*,
1978-79
3. Still life, *tempera*, 1976, 81×61 cms.
4. Poplars, *oil*, 1976
(Coll. Dr. & Mrs L. Kushnir)
5. Girl in white, *oil*, 1960. 91×71 cms.
6. Embroidered towel from Volynia, *oil*,
1961, 68×91 cms.
7. The Bricks, *tempera*, 1965, 66×84 cms.
8. Mountain landscape, *oil*, 1966
(Coll. Ukrainian Savings & Loan Ass'n)
9. At the window, *oil*, 1957, 92×64 cms.
10. Peonies, *oil*, 81×66 cms.
(Coll. Mr. & Mrs. I. Korowytsky)
11. Still life with candlestand, *tempera on
roughcast*, 1970, 75×60 cms.
12. Church in Carpathian mountains, *oil*
(Coll. Dr. & Mrs. B. Faraoniw)
13. Portrait of pharmacist K., *oil*, 1975,
81×66 cms.
14. Philadelphia, *oil*, 1976, 41×61 cms.
15. Flowers, *oil*, 1974, 76×60 cms.
16. Spring, *oil*, 48×64 cms.
(Coll. Dr. T. Cisyk)
17. Portrait of O. W., *oil*, 1969, 71×56 cms.
18. In the Bishop's garden, *oil*, 1979, 51×61 cms.
19. Blooming palm plant, *oil*, 1973, 91×68 cms.
20. Still life, *tempera*, 1972, 64×54 cms.
21. Nude, *oil*, 1963, 78×51 cms.
22. Landscape from Lehighton, *oil*
(Coll. P. Gengalo)
23. Apple trees in bloom, *oil*, 1977, 46×62 cms.
24. Still life, *tempera*, 1977, 60×73 cms.
25. Sunset at sea, *oil*
(Coll. P. Gengalo)
26. Still life with carpet, *oil*
(Coll. Mr. & Mrs. Stadnychenko)
27. Peonies, *tempera on roughcast*
(Coll. Dr. & Mrs L. Kushnir)
28. Flowers, *oil*, 1960
(Coll. Mr. & Mrs. M. Kot's)
29. Head of a violinist, *sanguine drawing*, 1951
30. Landscape in Germany, *oil*
(Coll. Mr. & Mrs. Kulczycky)
31. Still life, *oil*, 1943, 46×56 cms.
(Coll. Mr. & Mrs. V. Kosun)
32. Sunflower, *oil*, 1977, 74×58 cms.
33. Landscape in Slovakia, *oil*
(Coll. Msgr. M. Charyna)
34. Woman's figure, *tempera on roughcast*,
1971, 61×38 cms.
35. Head of a sculptor, *sanguine drawing*, 1956
36. Muchroom, *oil*, 1975, 27×22 cms.
37. Philadelphia landscape, *oil*, 1973
(Coll. Mr. & Mrs. A. Zelinsky)
38. City scape, *oil*
(Coll. Mr. & Mrs. M. Hayduk)
39. Hollyhock, *oil*
(Coll. Mr. & Mrs. V. Shyprykewich)
40. Evening in mountains, *oil*
(Coll. Dr. T. Cisyk)
41. Studies, *oil*
42. Water color sketches
43. Drawings, *sanguine, pencil*
44. Design of an iconostasis
45. Textile design
46. Design of epitaph
47. Spring study, *oil*
(Coll. P. Gengalo)
48. Flowers, *oil*, 1932
49. Nude, *sanguine drawing*, 1947
50. Worker, *sanguine drawing*, 1952
51. Girl with a book, *oil*, 1968.
(Coll. Ukrainian Academy of Sciences, New York)
52. Still life with bukovinian tapestry, *oil*
(Coll. Ukrainian Institute of America, New York)
53. Bedcover, *wool*

Photo — Nestor Studio

Валентин Сімянцев: Портрет мистця П. Мегики,
гіпс, 1979 р.

V. Simiancev: Portrait of artist P. Mehyk,
plaster, 1979.

І Л Ю С Т Р А Ц І Ї

П. Мегик — осінь 1920 р., Варшава.
P. Mehyk — 1920, Warsaw.

Портрет З. Л. — олія, 1927 р.
Portrait of Z. L. — oil, 1927.

Портрет Я. Опман — олія, 1925 р.

Portrait of J. Opman — oil, 1925.

Натюрморт — темпера казеїнова, 1937 р.

Still life — casein tempera, 1937.

Проект конференційної залі з гербами — 1928 р.

Design of conference room with coats of arms — 1928.

Проект поліхромії дерев'яної церкви — 1928 р.

Design of polichromy of wooden church — 1928.

Церква на козацьких могилах під Берестечком —
олія.

Church on the Kozak grave yard in Berestechko —
oil.

Photo — Nestor Studio

Річкова пристань у Варшаві — олія, 1942 р.

River port in Warsaw — oil, 1942.

Архиєрейський хрест — срібло, золото, самоцвіти.

Bishop's Cross — silver, gold, gems.

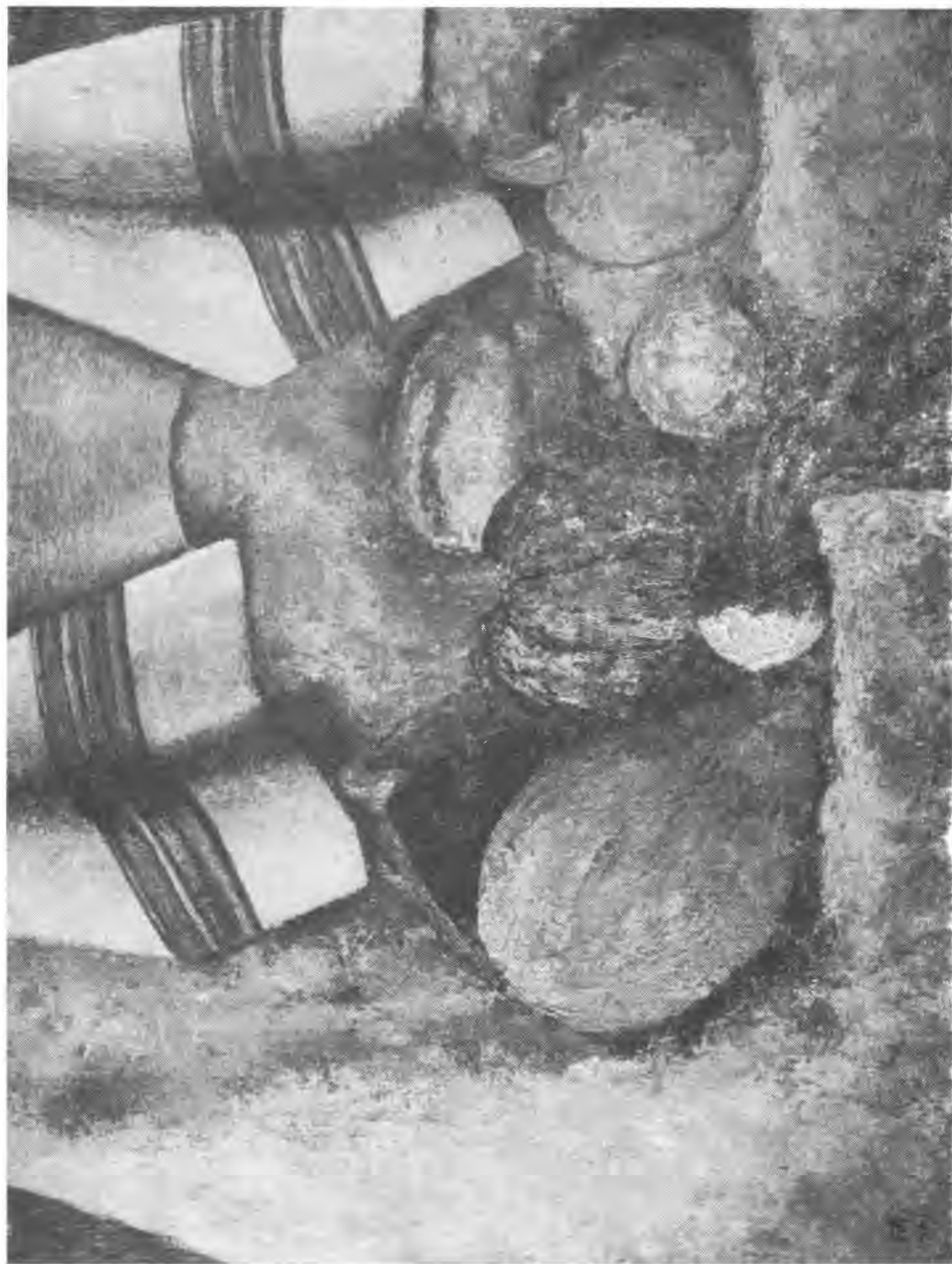
Архисрейська панагія — срібло, золото, самоцвіти.

Bishop's Panagia — silver, gold, gems.

Верби — олія, 1934 р.

Willow trees — oil, 1934.

Волинський рушник — олія, 1961 р., 68×91 см.

Embroidered towel from Volynia — oil, 1961, 68×91 cms.

Портрет старого чоловіка — олія, 1959 р., 71×58 см.
(Український Музей у Римі).

The Old Man — oil, 1959, 71×58 cms.
(Ukrainian Museum in Rome).

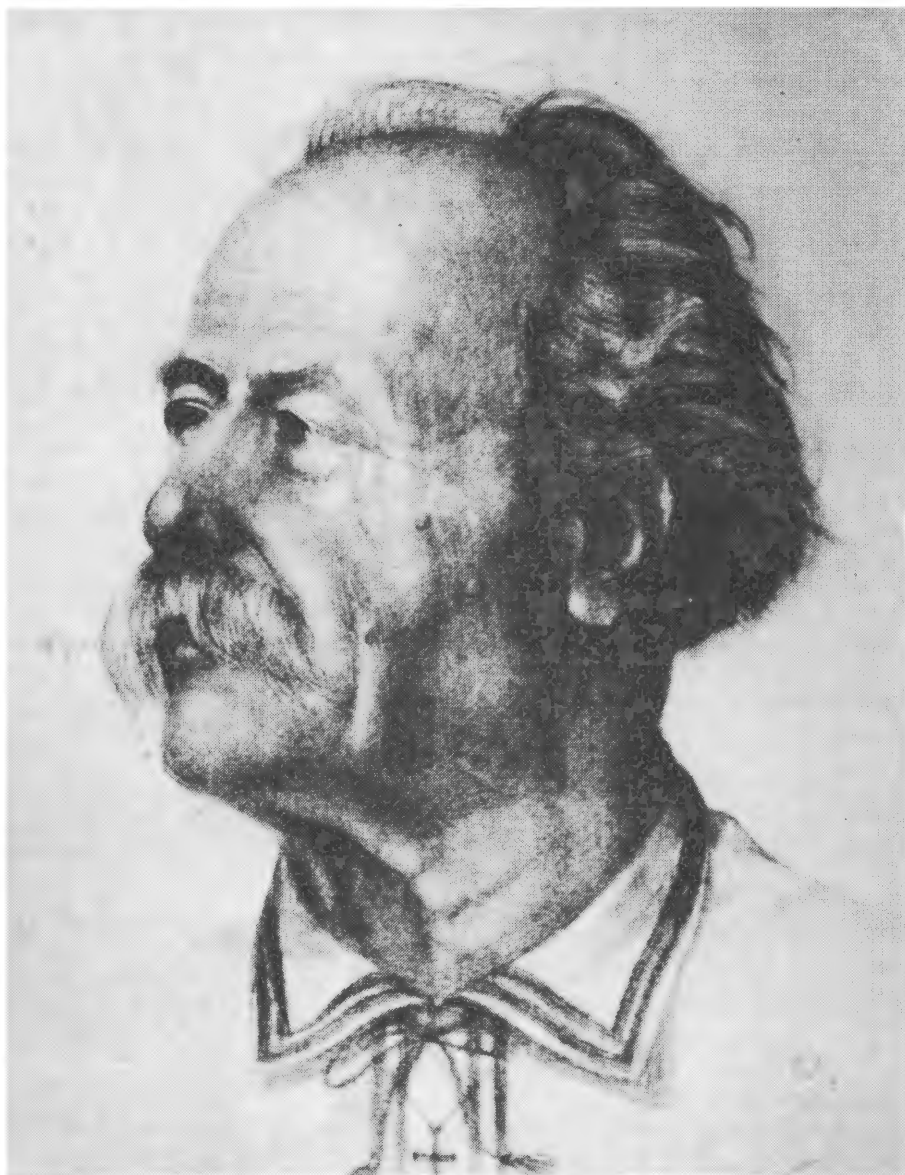
Свічник — кераміка, 1945 р.

Candlestand — ceramic, 1945.

Акт — рисунок сангіною, 1947 р.

Nude — drawing, sanguine, 1947.

Старий емігрант — рисунок сангіною, 1951 р.
(Колекція Панства І. і М. Коців).

Old Emigrant — drawing, sanguine, 1951.
(Coll. Mr. & Mrs. M. Kot's).

Квіти — олія, 1960 р.
(Колекція Панства І. і М. Коців).

Flowers — oil, 1960.
(Coll. Mr. & Mrs. M. Kot's).

Дівчина з книжкою — олія, 1968 р.
(Власність УВАН — Нью Йорк)

Girl with a book — oil, 1968.
(Coll. Ukrainian Academy of Sciences, New York).

Натюрморт — темпера.
(Український Музей у Римі).

Still life — tempera.
(Ukrainian Museum in Rome).

Photo — Nestor Studio

Портрет О. В. — олія, 1969 р., 71×56 см.

Portrait of O. W. — oil, 1969, 71×56 cms.

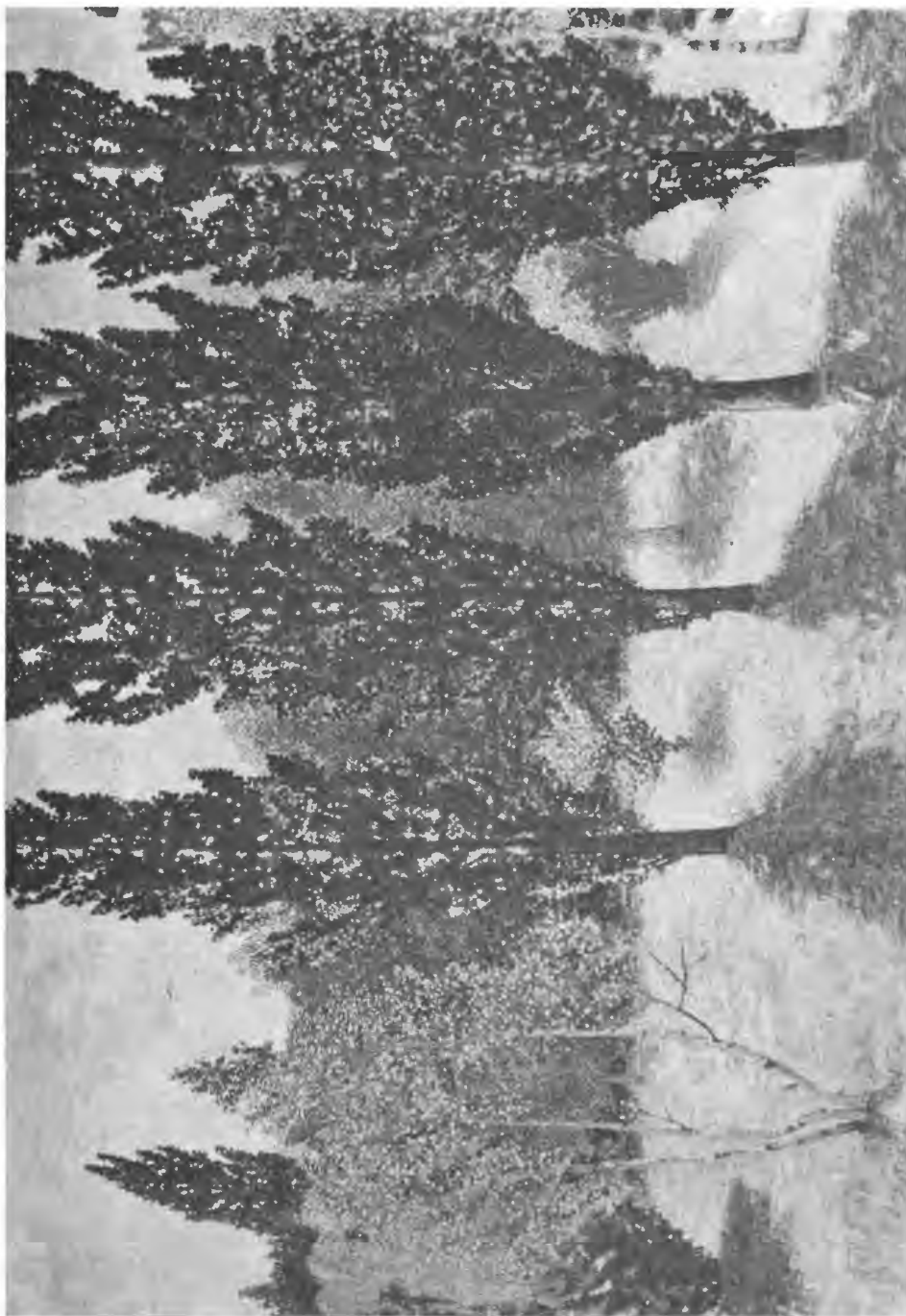

Photo — Nestor Studio

Тополі — олія, 1976 р. (Власність Л. і І. Кушнір).

Poplars — oil, 1976. (Coll. L. and I. Kushnir).

Photo — Nestor Studio

Натюрморт — темпера, 1977 г., 60×73 см.

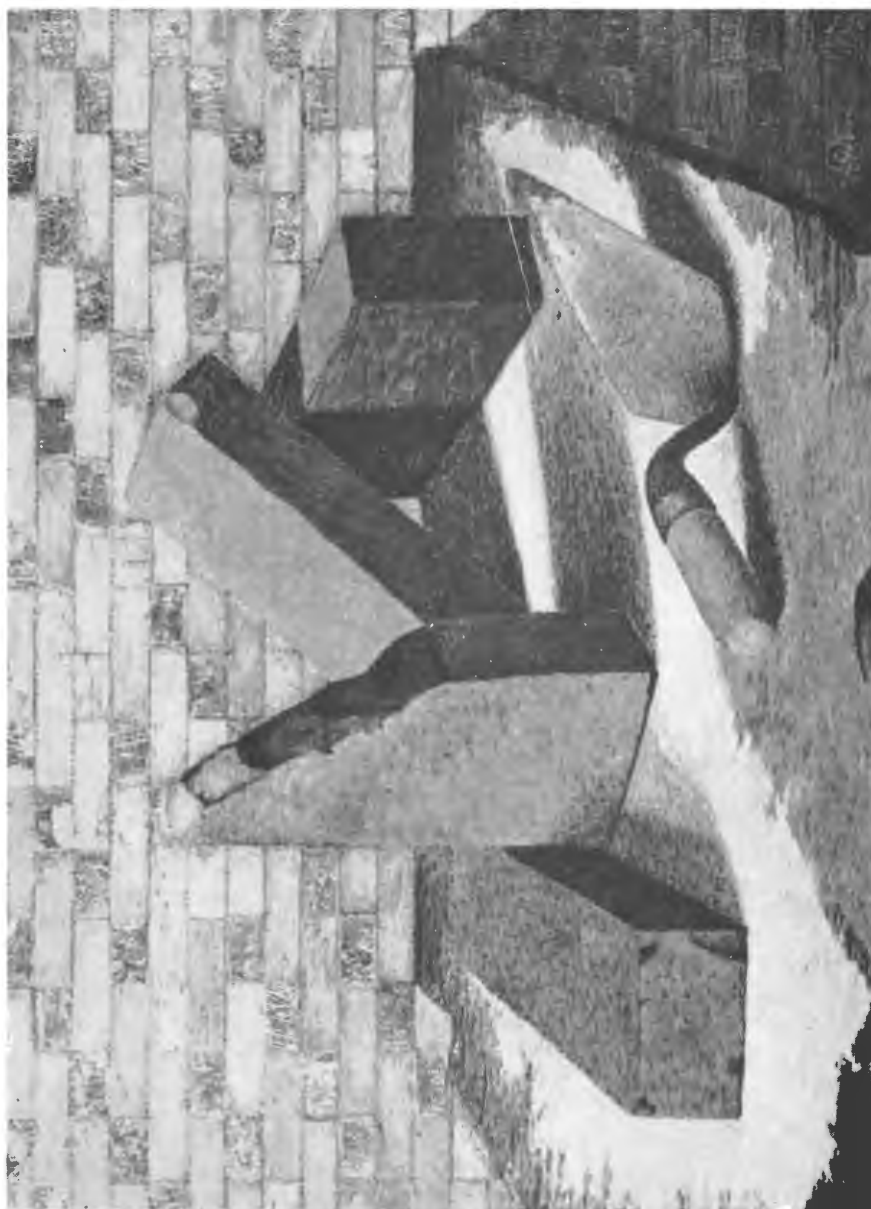
Still life — tempera, 1977, 60×73 cms.

Photo — Nestor Studio

Квіти — олія, 1974 р.

Flowers — oil, 1974.

Bricks — tempera, 1965.

Цегли — темпера, 1965 р.

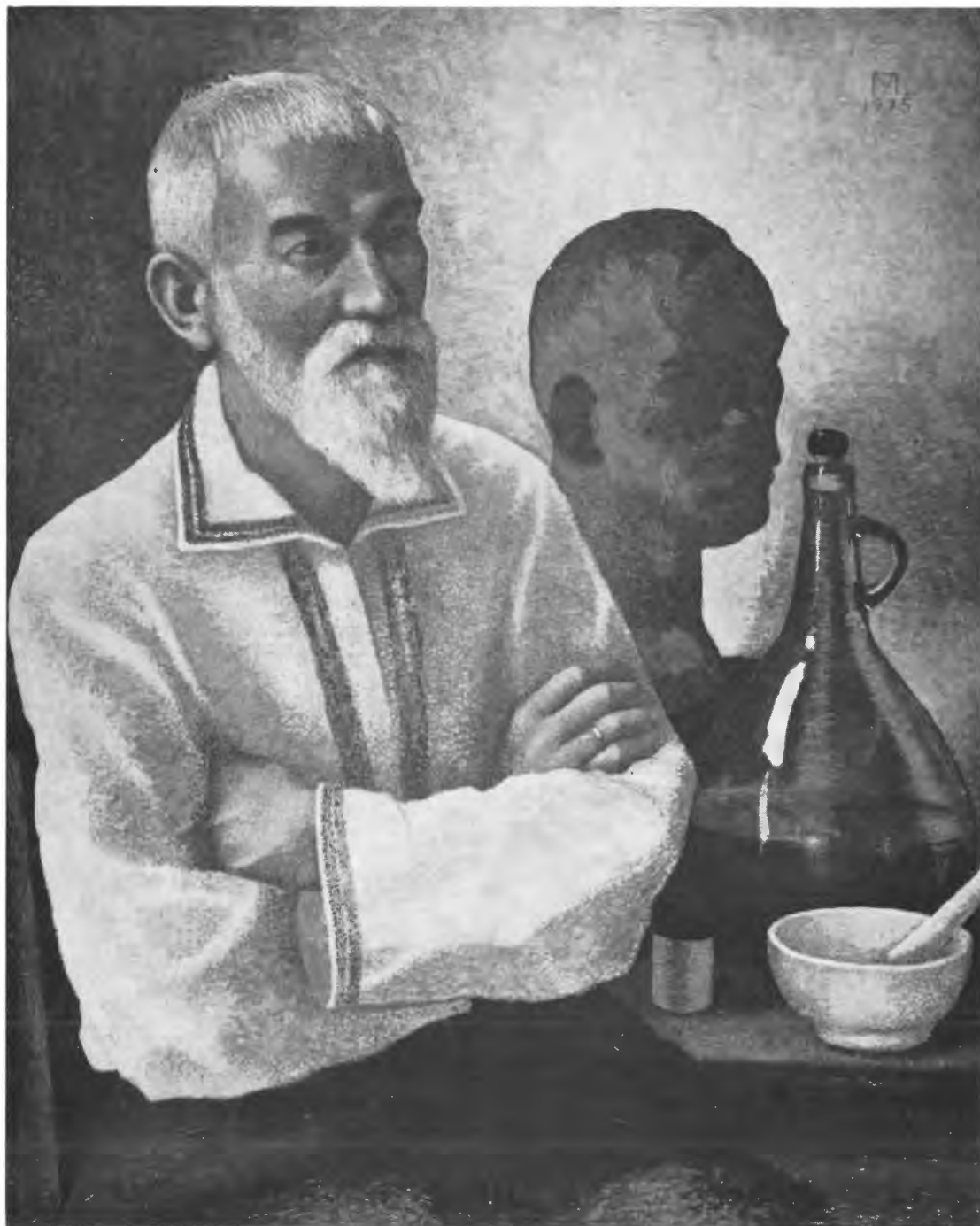

Photo — Nestor Studio

Портрет фармацевта К. — олія, 1975 р.

Portrait of pharmacist K. — oil, 1975.

Photo — Nestor Studio

Портрет скульптора В. Сімянцева — олія,
1978/79 р., 81×66 см.

Portrait of sculptor V. Simiancew — oil,
1978/79, 81×66 cms.

ПОЧЕСНИЙ КОМІТЕТ ФУНДАТОРІВ КАТАЛОГУ

Митрополит Мстислав Скрипник, Первоієрарх УПЦ в Америці
Український Конгресовий Комітет Америки, Відділ у Філядельфії
Канадсько-Українська Мистецька Фундація, Торонто, Онт., Канада
Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет, Філяд.
Товариство Прихильників Української Народньої Республіки, Філяд.
Організація Державного Відродження України, Центральна Управа
Об'єднання Українських Письменників в Еміграції „Слово“, Нью Йорк
Товариство Українських Інженерів Америки, Відділ у Філядельфії
Союз Українців Католиків „Провидіння“, Головна Управа, Філяд.
Українська Шадниця у Філядельфії
Українська Кредитова Кооператива „Самопоміч“ у Філядельфії
Українська Шадниця „Тризуб“ у Філядельфії
Братство кол. Вояків 1 УД УНА, Станиця у Філядельфії
Об'єднання Жінок ОЧСУ, Філядельфія
Пластове Плем'я „Перші Стежі“, Філядельфія
Сестрицтво св. Анни при Парафії св. Арх. Михаїла у Філядельфії
Галерія Христини Чорпіти у Філядельфії
Інж. Роман Волчук, Джерзі Ситі, Н. Дж.
Наталія Даниленко, Голова Окружної Ради СУА у Філядельфії
Михайло і Валентина Дуцилович, книгарня „Оріон“ у Філядельфії
Д-р Володимир і Віра Кліш, Філядельфія
Д-р Василь і Регіна Коструб'як, Філядельфія
Д-р Лев і Ірина Кушнір, Філядельфія
Інж. Володимир і Ірина Медуха, Філядельфія
Оксана Панасюк, М.С., Філядельфія
Д-р Василь Салаяк, Філядельфія
Д-р Богдан і Люба Сілецькі, Філядельфія
Д-р Тетяна Цісик, Філядельфія
Марта Шиприкєвич, М.А., Філядельфія

ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ ЮВІЛЕЮ МИСТЦЯ

Петро Андрусів, Наталя Андрусів, Евдокія Блавацька, Ірена Ванчицька,
Юрій Гура, Михайло Дмитренко, Василь Дорошенко, Олександр
Зелінський, Петро Капшученко, Віра Кліш, Віктор Корсун, д-р Іван
Куйдич, Ніна Куйдич, д-р Лев Кушнір, Ірена Кушнір, Михайло
Лукавський, Євгенія Лукавська, Ірена Медуха, Оксана Панасюк,
Степан Рожок, Валентин Сімянцев, Володимир Шиприкєвич.

Запроєктував і власною рукою виконав Василь Дорошенко.

З Друкарні Сирітського Дому, 1825 Норт Линдлей Евеню, Філядельфія, Па. 19141

ЗАПРОШЕННЯ

Ми свідомі, що не тільки ця книжечка, а й велика книга не може розв'язати всіх духовних та релігійних проблем. А людина, яка зацікавлена вічною долею своєї душі, хоче знати все, що до цієї справи відноситься. Таких ми сердечно запрошуємо на наші виклади Слова Божого, на яких заторкуються та вияснюються найрізноманітніші духовні проблеми.

Виклади відбуваються під адресою:

**FIRST UKRAINIAN EVANGELICAL
BAPTIST CHURCH
913 COLLEGE AVE.
CLEVELAND, OHIO 44113**

Ціна 3 долляри